

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
viite: Lausuntopyyntö 14.3.2024 (sähköposti)

Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä (HE 8/2024 vp) aikuiskoulutustuen, ammattitutkintostipendin ja vuorotteluvapaan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry on 4.1.2024 jättänyt lausuntopalvelu.fi -palvelussa lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi aikuiskoulutustuen, ammattitutkintostipendin ja vuorotteluvapaan lakkauttamiseksi. Toteamme edelleen, että aikuiskoulutustukea eikä ammattitutkintostipendiä ei tule lakkauttaa. Kannatamme lausuntokierroksella esitettyjä näkemyksiä aikuiskoulutustuen sekä ammattitutkintostipendin säilyttämisen ja kehittämisen puolesta ja yhdyimme tätä tukeviin perusteluihin, kuten esimerkiksi Työllisyysrahaston vuonna 2023 aikuiskoulutustukea vuosina 2019–2023 saaneille tehdyn kyselyn tuloksiin. Kyselyyn vastanneiden (lähes 5000 vastaajaa) tärkeimmiksi motivaatiotekijöiksi kouluttautua nousivat alanvaihdon harkitseminen, kuormitus nykyisessä työssä, korkeamman tutkinnon tarve työuralla etenemiseen, ja halu kehittyä oma-aloitteisesti nykyisessä työssä. Suurin osa vastaajista koki, että opinnoilla oli ollut vaikutus palkkakehitykseen, työssä jaksamiseen ja työllisyyteen. On merkityksellistä kiinnittää huomioita siihen, että palkka- ja/tai urakehityksen rinnalla aikuiskoulutustuella on vaikutusta työssä jaksamiseen sekä oma-aloitteiseen haluun kehittyä työssään.

Nyt hallituksen esityksessä todetaan, että esitysluonnoksen lausuntokierroksella saadussa lausuntopalauteessa kannatettiin laajalti lakkauttamisen sijasta aikuiskoulutustuen kehittämistä. Lausunnoissa aikuiskoulutustuen lakkauttamisen nähtiin muun muassa olevan ristiriidassa jatkuvan oppimisen edistämistä, koulutustason nostoa, tasa-arvon edistämistä ja työssä jaksamisen edistämistä koskevien hallitusohjelmakirjausten kanssa. Aikuiskoulutustuen lakkauttamisen katsottiin myös heikentävän mahdollisuuksia kouluttautua ja vaihtaa ammattia työuran aikana sosioekonomiseen asemaan ja varallisuuteen katsomatta. Katsommekin, että monipuolinen ja laaja lausuntopalaute aikuiskoulutustuen lakkauttamista vastaan ja sen sijaan sen kehittämisen puolesta tulee tarkastella huolellisesti lakiesityksen seuraavissa vaiheissa.

Saatu lausuntopalaute vahvistaa näkemystämme siitä, että aikuiskoulutustuen lakkauttamisen sijaan on tavoiteltava sellaisen järjestelmän kehittämistä, joka jatkuvan oppimisenkin näkökulmasta mahdollistaa työelämässä olevien aikuisten

joko uudelleenkouluttautumisen tai nykyisen koulutuksen ja osaamisen päivittämisen. Uutta osaamista tarvitaan. Samalla osaamisen kehittämiselle ja työssä jaksamisen tueksi tulee olla motivaatiotekijöitä ja kannustimia (myös taloudellisia). Aikuiskoulutustuki tulee nähdä myös tutkinnon suorittamisen mahdollistajana niille jo työelämässä oleville aikuisille, joilla ei vielä ole lainkaan tutkintoa. Tällainen tilanne voi usein olla esimerkiksi taideteollisuusaloilla.

Ammattitutkintostipendi puolestaan on kannustin suorittaa tutkinto. Stipendi on merkityksellinen matalammalla koulutustaustalla sekä matalapalkkaisilla aloilla työskenteleville, omaa osaamistaan kehittäville tai uuteen ammattiin opiskeleville henkilöille. Ammattitutkintostipendin lakkauttamisen sijaan tulee lisätä sen tunnettuutta tiedotuksella ja markkinoinnilla.

Aikuiskoulutustuen kehittämistyön käynnistämiseksi jätettyä toimenpidealoitteessa (TPA 21/2023) on näkemyksemme mukaan nostettu esiin hyviä aikuiskoulutustuen kehittämisen tarpeita ja suuntia. Toimenpidealoitteen ehdotus siitä, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin aikuiskoulutustuen kehittämistyön käynnistämiseksi ja peruu aikuiskoulutustuen lakkautuksen, on kannatettava.

Kunnioittavasti,

Tuula Kumpumäki
pääsihteeri
Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry